

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	9
------------	---

I. Idee polityczne świata arabsko-muzułmańskiego

Hassan A. Jamsheer

Reforma władzy i społeczeństwa w myśli społeczno-politycznej odrodzenia arabsko-muzułmańskiego.....	13
--	----

Janusz Danecki

Trzy modele ekstremizmu muzułmańskiego na Bliskim Wschodzie.....	28
---	----

Marcin Grodzki, Abdel Kader Mousleh

Edward Said a postawy polityczne świata arabskiego w okresie po tzw. wiosnie arabskiej – kilka spostrzeżeń natury socjologicznej.....	42
---	----

II. Partie i organizacje polityczne na Bliskim Wschodzie

Michał Lipa

System partyjny i wybory parlamentarne w Egipcie po 2010 roku ..	55
--	----

Filip Ilkowski

Związki zawodowe w rewolucjach w Tunezji i Egipcie.....	69
---	----

Adam Szymański

Partia Sprawiedliwości i Rozwoju w Turcji jako inspiracja dla ugrupowań politycznych w krajach arabskich – w kontekście debaty o „tureckim modelu”	85
--	----

Agnieszka Syliwoniuk

Islam a polityczne obietnice lepszego życia. Przypadek marokań- skiej Partii Sprawiedliwości i Rozwoju	104
---	-----

Jacek Marcin Raubo

Jemeńska scena polityczna na tle przemian Arabskiej Wiosny....	123
--	-----

Przemysław Osiewicz

Geneza i ewolucja systemu partyjnego Islamskiej Republiki
Iranu 149

Natalia Bahlawan

Czynniki rozwoju nowych ruchów społecznych w Libanie po
1990 roku 166

Aleksandra Zięba

Mem dżihadu. Al-Qa'ida – wróg numer jeden, dwa, trzy... 181

Noty o autorach 203

CONTENTS

Introduction	9
--------------------	---

I. Political Ideas of the Arab-Muslim World

Hassan A. Jamsheer

Reform of authority and society in Arab-Islamic revivalist socio-political thought.....	13
---	----

Janusz Danecki

Three models of the Muslim extremism in the Middle East.....	28
--	----

Marcin Grodzki, Abdel Kader Mousleh

Edward Said and the political attitudes of the Arab world after the so-called “Arab Spring” – a few sociological observations	42
---	----

II. Parties and Political Organizations in the Middle East

Michał Lipa

Party System and Parliamentary Elections in Egypt after 2010 . . .	55
--	----

Filip Ilkowski

Trade Unions in the Tunisian and Egyptian Revolution	69
--	----

Adam Szymański

Justice and Development Party in Turkey as the Inspiration for Political Parties in the Arabic Countries – in the Context of the Debate on the “Turkish Model”	85
--	----

Agnieszka Syliwoniuk

Islam and political promises of better life. A case of Moroccan Justice and Development Party	104
---	-----

Jacek Marcin Raubo

The Yemeni Political Scene against the background of the Arab Spring changes.....	123
---	-----

Przemysław Osiewicz

Genesis and Evolution of the Party System of the Islamic Republic of Iran.....	149
--	-----

Natalia Bahlawan

New Social Movements and Factors Contributing to its Development in Lebanon After 1990 166

Aleksandra Zięba

Meme of jihad: Al-Qa'ida public enemy number one, two, three... 181

Notes about the authors 203

WSTĘP

Grupa Badawcza Systemy Polityczne Państw Bliskiego Wschodu powołana w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego oddaje do rąk Czytelników kolejny tom, tym razem poświęcony ideom, partiom i organizacjom politycznym w państwach tego regionu. Zdajemy sobie sprawę, że samo pojęcie *Bliski Wschód* naznaczone jest perspektywą eurocentryczną. Posługujemy się nim wyłącznie z uwagi na jego powszechność w dyskursie naukowym i politycznym. Liczymy tu na wyrozumiałość naszych odbiorców, ponieważ kwestia ta jest niezwykle skomplikowana, na co zwraca uwagę znawca tej problematyki Jerzy Zdanowski w znakomitej monografii *Historia Bliskiego Wschodu w XX wieku*.

Próba interpretacji życia politycznego przez pryzmat ruchów, idei i organizacji jest niezwykle złożonym i trudnym zagadnieniem. Przekonania i idee są często przecież głównymi przesłankami działań podejmowanych przez aktorów politycznych, a w tym także i przez państwa. Redaktorzy mają świadomość, że jest to śmiała próba, ponieważ temat ten jest bardzo obszerny. Z tych to powodów analizie zostały poddane wybrane aspekty tego zagadnienia. Uznaliśmy jednak, że nie warto zwlekać z wydaniem książki dotyczącej jednego z kluczowych problemów w kontekście szybko zmieniającej się rzeczywistości na tym obszarze. Właśnie kwestia zakorzenionych społecznie idei, jak i istniejących form organizacyjnych je ucieleśniających – głównie w postaci partii politycznych, ale także związków zawodowych czy innego rodzaju organizacji pozarządowych – może okazać się decydująca dla przebiegu procesów politycznych, które nabrały nowej dynamiki w 2011 roku.

Książka podzielona jest na dwie części. Pierwsza poświęcona jest ideom politycznym świata arabsko-muzułmańskiego, druga – partiom i innym organizacjom politycznym Bliskiego Wschodu. W pierwszej części prezentujemy zarówno ogólne tło arabsko-muzułmańskiej myśli społeczno-politycznej od czasu jej odrodzenia, w kontekście ekspansjonizmu europejskiego ostatnich dwóch wieków, jak i współczesne postacie muzulmańskiego radykalizmu

oraz krytykę odbioru koncepcji „orientalizmu” w dzisiejszym świecie arabskim. W drugiej części przedstawiamy analizy sceny politycznej wybranych państw arabskich (Egipt, Jemen, Maroko), ale również kluczowych państw regionu spoza świata arabskiego (Iran, Turcja) z naciskiem na ich systemy partyjne. Dołączamy także analizy pozapartyjnych organizacji politycznych na przykładzie związków zawodowych, odgrywających istotną rolę w rewolucjach w Tunezji i Egipcie, oraz nowych ruchów społecznych w Libanie. W tej części zamieszczamy także tekst o swoistej organizacji międzynarodowej odgrywającej mniejszą lub większą rolę polityczną w szeregu państw regionu, jaką jest terrorystyczna sieć Al Qa’idy.

Chcemy podkreślić, że w książce prezentujemy różne, czasem nie-współgrające ze sobą, punkty widzenia na rzeczywistość bliskowschodnią. Tezy stawiane przez autorów i autorki nie zawsze są więc podzielane przez innych twórców czy redaktorów niniejszego tomu. Przy zachowaniu zasad naukowej rzetelności staraliśmy się jednak zaprezentować spektrum tekstów, które stać się mogą punktem wyjścia do dalszych dyskusji. Sprzeczności procesów społeczno-politycznych, rewolucji i kontrewolucji, reform i kontrreform, wymiaru krajowego i międzynarodowego, które ujawniły się z całą mocą w ostatnich trzech latach od wybuchu Wiosny Arabskiej, bez wątpienia na analizę i debatę naukową zasługują.

Filip Ilkowski
Stanisław Sulowski